The First Telugu Bi-weekly in Andhra Desa. The only Telugu Newspaper
for H. E. H. The Nizam's Dominions.

గోలకొండ పత్రిక

ప్రతి బుధవారము శనివారము ప్రకటింపబడును.

సంవత్సర చందా రూ౨
అర్ధ సం॥ ,, ౧-౧౨-౦
విడిప్రతిక ౦-౧-౪

103331
హైదరాబాదు దక్కన్
Golconda Patrika. Hyderabad, Dn.

ఒకవారము లోపల పత్రిక పంపబడిన
కోరిన వెలకు పంపబడును.

సంపుటము ౬ | శా. శ. ౧౮౫౪ అంగీరస నామ సం॥ర భాద్రపద బ॥౧౩ బుధవారం | 28-9-32 | సంచిక ౪౧

ఇక ౮౦౦ యేండ్లనాటి ముచ్చట

రాజ్యములును, జీవనోపాయములును సంది గ్ధావస్థను బొందుటచే యూరపులోని నిరుత్సాహము నొందియుండ, గొప్పగణిత శాస్త్రజ్ఞుడై అనేక మారులు ఫ్రెంచి ప్రధానామాత్య పదవి నలంకరించియుండిన పాలుపెయిన్లీవు గారు మానవుని భవిష్యత్తు విషయమున అతిసంతోష భరితులై యున్నారు. వారిట్లు చెప్పినారు.

"ఇక ౮౦౦ యేండ్లకు లోపలనే శాస్త్రజ్ఞానము దారిద్ర్య దుఃఖమును పారదోలగలదు. మనుష్యుడు తన ఆయుస్సును కోరినంత దీర్ఘముగా నిలుపుకొనగల్గును ౧౫౦ యేండ్లు, ౨౦౦ యేండ్లు గల్గి శారీరిక మానసిక ఆరోగ్యములు చెడని మనుష్యులు సాధారణులగుదురు. కష్టపడి పనిజేసినగాని జరుగదనుమాట యుండదు ఇప్పుడు మనుష్యుని అణగద్రొక్కుచున్న యంత్రమే అప్పుడు మనకు ముక్తి నిచ్చును. అప్పుడు యంత్రము ననుసరించి మనము వర్తించుటకు మారుగ మనయిచ్ఛకు యంత్రములో బడగలవు. ప్రతిపట్టణమును మురికిగొందులులేక దుష్టులు దుర్బలమనస్కులు మాయమగుటవలన అదృశ్యులగుదురు. పన్నెండవ యుద్ధమనుమాటను మరచిపోదుము. ఫిరంగులయొక్క విజృంభణము అది ఒకనాటి కలవలె మారణాయుధములుగా నుండెననుమాటనే విస్మరింతుము.

మా వెద్ద దౌర్భాగ్యము కల్పనాపాయముగా నే యుండును. అయిననేమి? అనాదియైన మానవుని క్రమక్రమాభివృద్ధి ముందు అదియేపాటి? మానవుడు జన్మించినది మొదలు అనేక పర్యాయములు విఘ్నముల నెదుర్కొన వలసి వచ్చెను నిరాశను కావలసివచ్చెను. అయితే ముందుకు పోకుండలేదా? అతని ప్రమాణమింకను పూర్తి కాలేదు. అతడింకను బాల్యదశయందే యున్నాడని చెప్పవచ్చును. మానవజాతి యీ భూమిమీద లక్షలకొలది సంవత్సరములనుండి యున్నది అయినప్పటికిని లేనము మొన్నమొన్ననే కదా. అంతకుముందు భయమువలన కొండగుహలలో దాగియుండినవాడు ధైర్యముతో గదాపాణియై రాక్షసుల నెదుర్కొనగల్గినది! అది మొదలుకొని మూఢనమ్మకములు మాసిపోవుచున్నవి రోగముతో మానవునికి పోరాటము జరుగుచున్నది. ప్రకృతియు పంచభూతములును క్రమముగా వశముచేసికొనబడుచున్నవి. ఈ అంతరాయములన్నియు మనల నుత్సాహము ను భంగపరచునా? ఎంతమాత్రము కాదు.

మా రాజ్యమునకు సంప్రాప్తమైన దోలాయమాన దశవలననే మనము చింతాకులుగాను చరిత్రను చక్కగా విచారించినచో యీ దుస్థితిదినములు మొత్తపుటీగలతో పాటు ఈ కాలము గడచినవెంటనే మనకు రాబోవునది సుఖరశ్మి సువర్ణమానము ఉండినను లేకుండినను మానవుని వృద్ధిమార్గమున ముందుకు నడచుచునే యుందుము. ఒక్కొక్కప్పుడు యిప్పటి కష్టములుకూడ యేదో మేలునకే వచ్చినవని నేనుతలతును ముందు ఏదుకొకు ఎక్కువముఖముగా చింతించుచున్నాము. ప్రపంచము ఒక పెద్ద రోడమిందికి పరుగిడుచున్నట్లు అనుకున్నటని మనకందరికిని తోచును. ఈ రోడలను దాటి మనము వలికిపోవలెను. మనము వెనుక తిరిగినచో మొదలు జీవనము మన శవము పడవలెను. ముందుకు దారులలో మనము తెలిసికొని మొదలు నామా ౦ను వెనక వదలివేసి పోవలెను.

ఆమొరట వస్తువులేమియు కొవినారు! అవి రెండు శకములు. మొదటిది, ఆ కాలపు యోధులను గురించి మనకుండు అభిప్రాయములు; రెండవది మూఢవిశ్వాసములు. అంటుతెవులును సాత్యము, జాతి, వర్ణము, భాష, వేషము, మొదలగునవి తడికెలవలె మనలో దిక్కు మాలిన చీలికలను వ్యర్థ చినవి ఈ తడికెలన్నియు మనమిప్పుడు పడగొట్టివేయవలయును.

ఈ విషయమున వార్తాపత్రికలు మిక్కిలి యుపయోగింపును. ఇట్టి తగరాని కోటలను వార్తాపత్రికలు పడగొట్టగలవు. ఒకసంఘముతము లేని మరియొక సంఘమునకు చక్కగా తెలియునట్లు వ్యాఖ్యానము చేయగలిగినచో వార్తాపత్రికలకు గలదు. అయితే ఒకటి అవసరము, ఓపికదాక్షిణ్యము ఈ దవలయును. గొప్పపరీక్షకుని వలె విమర్శలు వ్యాఖ్యానములు జేయుచు చదువరుల దృక్పథమును సంకుచితముచేసి, విద్యాహీనుని వాని స్థితియే ఉత్తమోత్తమముగా అభివృద్ధి పజేయుటకు వలయును. అయితే ఖండాంతరములకు ఫ్రెంచి వారి దేశమును గురించి యేమియు తెలియదు. ఫ్రెంచి స్త్రీలు వరుసగా పాటలు పాడుచు ఉండురనియు వ్యాపారులు ఉద్యమముల సందడిలో నిరంతర మగ్నమై యుందురనియు ఫ్రెంచివారు తెప్పగా

బట్ట తెలియక బజములు ఎగవేసికొనుచు పోవు చుందురనియు, మాత్రమే వారికి తెలియును. ప్రాన్సులో కూడ అత్యాచారములై గంభీర పాపములకు వారు కలరని వారికి తెలియునా? జననమూహావృ వందపడిన దూరములకు సంచరించువారు ఇంగ్లాండు జర్మనీలలో కూడ ఉదురవివాదకులు గదా!

ప్రాచ్యుల రహస్యము మనకేమి తెలియును? మనపూర్వులు జంకలతో బట్టకట్టుకొని అడవిపండ్లను పేటాడుచున్నాము. మనపదనూన నాగరికతను మించిన నాగరికతలోయుండిన గొప్పగొప్ప తత్వవేత్తలకు ఎన్నియో వేల సంవత్సరములు క్రిందటనే పుట్టినిల్లుగానుండినది ప్రాచ్యభాగమనిమనము ఎప్పుడైన అనుకొందుమా? ఉపాశ్చాత్యదేశములయందు మనము నాగరికతయనగా దృష్టిగోచరమైనదనియే యనుకొందుము. జ్ఞానవృద్ధి మనకుతోచనేలేదు. టెలిఫోనుతుకని పెట్టుట, రేడియోకని పెట్టుట మొదలైనవి నాగరికతా లక్షణములు కానేరవు. జీవితరహస్యము పాశ్చాత్యులయిములకని అర్థించుచు మోహింపజేయుచునే యున్నది. ప్రాచ్యపురుషునికి అదియెప్పుడో కరతలామలకము వోయినది. ప్రాచ్యసంఘములకు యిప్పటి వ్న ఎక్కువన్యాయమును కలగజేసినదేగాని, మన గోత్రగోత్రవస్తువులన్ని లెక్కకురావు

మానవుని ఆనందము మనకు పరమార్థము గనుండవలయును. ఇట్లనగా ఐహికాముష్మికవిషయములయందు యేదోయొకటిమనకు వర్తించరి వేరెను దానిని బలవంతముగా ఆశ్రయింపజేయుట గాదు. యితియేమనగా, ప్రపంచమందు మొత్తమువిూద అనేకలకు మేలుకలుగు మార్గములు వెదుకుటయే.

ఇందుకు శాస్త్రజ్ఞులు పూని వలసినంత సహాయముచేయును. చందులకే యుద్ధములగులజా ను ఇప్పుడు అత్యంతవిషయమనకు జాతివిషయము వను తనకుండ మూఢవిశ్వాసములన్నిటిని ఒకరోజుకట్టకట్టి తగులబెట్టగలరు. ఆప్పుడు అనుంటకాంతి మించిపోవను ప్రకాశింపజేయగలరు. అదుగో ఆరోజునాకు కనబడుచున్నది!

హిందూ వర్తకులు ధాన్యముల కొనుగోలు ధరలలో తగ్గింపజేయుట

ఈ మధ్య ఒకిస్థానిక పత్రికయందలి వ్యాసములో నిజాం రాష్ట్రములోనున్నచోట్లను హిందువులు మత ముపేరుబెట్టుకొని పంటధరలలో ఎక్కువ తగ్గింపు లుచేసి లక్షలకొలది ద్రవ్యమును కూడబెట్టియున్నారనియు సర్కారువారు ఈచట్టవరుసలను నిలువవలెననియు, ఎట్లనగా రేటు నవాహ్మదీ కులను మాత్రము యిందులకొఱకుము ఇంకావాద వలెనని యు మొదలు కనబడుచున్నది. ఈ సందర్భమున సర్కారువారు యేమిచేసిరియు తెలిసికొన వలయునని అందరును కోరవచ్చును.

ఈమధ్య వ్యాపించిన హైదరాబాదు వ్యవసాయపు మార్కెటుచట్టముయొక్క ఉద్దేశ్యముల లో పై చెప్పినట్టి చర్యలనాపుటకు చేయుట యొకటి. ఇంతవరకు యీచట్టమును నాందేడు, జాల్నా, సేలు, ఉమ్రీ, లాతూరు అను ఐదుస్థలములకుమాత్రము ప్రవేశపెట్టబడినది. ఈచట్ట ము ప్రకారము మార్కెటుకమిటీవారు ధర్మశాల, పింజరపోలు మొదలగు ధర్మకార్యములకు పనా లుచేయుడబ్బును నియమములక్రింద ఉంచుటకు అధికారముగల్గియున్నారు. పైచెప్పిన స్థలములన్నిటిలోను సదరు కమిటీవారు వెంటనే కార్యమందు దిగినారు

నాందేడులో కాపాసు ఖాండీ ఒకటికి ఇ అణాలవంతునను, పత్తిబోజా ఒకటికి ౬ పైసలవంతునను వసూలుచేయు ధర్మాదా చట్టము ప్రవేశపెట్టినందున వదలివేయబడినది. ఈ సంవత్సరము సైలులో యేధర్మాదాయును వసూలు చేయబడలేదు కొందరు అదత్యాల ఆజ్ఞకు విరుద్ధముగా వసూలుచ్చేయుచుండినను జాల్నాలో పింజరపోలు వసూలు కాకుండచేయబడినది. ఆజ్ఞకు వ్యతిరేకించినవారిలెక్కలు తనిఖీచేయుగా వారుచేసిన తప్పుకు క్షమాపణకోరుచు జాల్నాలో అన్యాయముగా డబ్బువసూలు జేయుమనిచెప్పిరి.

ప్రతికూలురవలని భయమువలన యీచట్టము ను ప్రవేశపెట్టి కొద్దికాలమేజరిగినది తొందరపడుటమంచిదిగాదని వసూళ్ళను ఎక్కువగా తగ్గించలేదు. మార్కెటుకమిటీవారిలో చాలమంది పంటకాపులప్రతినిధులు కావున అంతయు వారిచేతిలోనున్నది. వారు వదలివేయమన్నచో పైవసూళ్లు తప్పక వదలివేయబడును సర్కారువారు ఈమధ్యనే మార్కెటుకమిటీవారిని నాందేడు, ఉమ్రీలలో వివిధములైన ధర్మవసూళ రేట్లను మరల విచారించవలెనని అడిగినారు. ఇందువల్ల చాలారేట్లను తగ్గించుటయేగాక జనసామాన్యము నకుపయోగించు కార్యములకు చేయువసూళ్ళకు ఒకటేరేటు నిర్ణయింపబడవచ్చును.

వసూళ్ళపంథ మొత్తములను విచారించుటకు గాను, పింజరపోలుకమిటీ, సేవాసదన కమిటీ మొదలగు సంఘము తేర్పరుపబడినవి. ఈకమిటీలు ఆదాయవ్యయములలెక్కలను చక్కగానుంచి మార్కెటుకమిటీవారి తనిఖీ [illegible] లెక్కతనిఖీచేయబడిన లెక్కలను చెరిగానున్ననేగాని వసూళ్లు ఒప్పుకొనబడవు. మతసంబంధమైన వసూళ్ళన్నియు వదలివేయబడును.

ఈఫండ్లు కొన్నిమంచికార్యములకు ఉపయోగించుచున్నవి నాందేడు, జాల్నా, ఉమ్రీప్రదేశములలో అనువ్రతులకు చేయుఖర్చులు ఈఫండ్ల మీదనే ఆధారపడియున్నవి.

మార్కెట్టుకు పంటనుతీసికొనివచ్చు ప్రతివాడును బలవంతముగా పనికి చందాలనీయవలయుననెడి నిర్బంధము లేదు. వాస్తవముగా ఫండ్లను అనువ్రతులకును మునలిపశువులకును ఖర్చుపెట్టు ఉద్దేశ్యముతో వసూలుచేయుటవల్ల ఏమియు గొణగక చందాలనిచ్చుచున్నారు.

నాందేడు, పర్భణి, ఔరంగాబాదు, ఉస్మానాబాదు జిల్లాలలో మహమ్మదీయులు గింజకొనువారు చందాలు వారిసంఖ్యకు సమముగా నుండినను, మొత్తముఫండ్లలో అదివాలా తక్కువ భాగమగును. అతేగాక ఆఫండ్లతో జరుగుచుండు అనువ్రతులు మొదలగు ధర్మస్థలము లను మహమ్మదీయులుకూడ వెళ్ళవచ్చును.

పై చెప్పిన అయిదుమార్కెట్ల అనుభవమును బట్టి యితరముఖ్యస్థలములకుకూడ చట్టమును అనువర్తింపజేయవలెనని ప్రభుత్వమువారు దక్షిణాదు పనుచున్నారు. ఇందువల్ల మార్కెటురేటులనన్నియు మార్కెటు కమిటీల ఆఫీసులలోనికివచ్చి సంస్థానమందలి అన్యాయపు వసూళ్లు తొలగిపోవును.

పల్లెటూరి ప్రజల నివేదనము

అవునూరు

(ఒక విలేఖరి)

అవునూరు, సిరిసిల్ల తాలూకాయందుండు (కరీంనగరమునుండి, కామారెడ్డిపేటకు పోవు) రోడ్డునకు రెండుమైళ్ల దూరమున మానేరునదికి దక్షిణ దిగ్భాగమున గలదు. నూతనపరిగణననుసరించి యిచ్చటి గృహసంఖ్య (౫౦౪) జనసంఖ్య (౨౩౧౬) రెండువేలమూట పదునారు.

కాలస్థితి

పునాస సాంతముగా విత్తబడినను, మక్క, జొన్న, పెసరమాత్రము కాలవర్షాధిక్యత వలన నెట్టుబడి పొత్తిగా చెడిపోయినవి, కావుననే కొందఱు రైతులు వాని యడుగున వేరు విత్తనముల బెట్టియున్నారు. వీరిపొలముల సాగుబడి సాంతమైనది. వర్షములకొరత యొంతమాత్రమును లేను.

విద్యాస్థితి

ఈగ్రామము పూర్వమునుండియు, విద్యాధికులైన కరి (అవునూరు) పండితులగు దేశపాండ్యా ప్రముఖ సంస్థానమయ్యును విద్వదగ్రగణ్యులగు కొందరి విద్వాంసుల నివాసమయ్యును, ఇచట నొకచిన్న సాహాయక (యిండాది) పాఠశాల మాత్రమేయుండుట పౌరులకు విద్యాభివృద్ధియందుగల యాసక్తి యంతయును తెలియుచున్నది. దీనికితోడు ఉపాధ్యాయులగు కృష్ణమరాజు శ్రద్ధతో విద్యాభ్యాస మొనరించుట యగును. బడితెరువబడి యున్నకొలది దినములలోనైనను, కర్షకపు వ్రాతవలన చదువు చెప్పుటకు సరియగు సమయము చిక్కుట సంభవింపదు. కావుననే రిజిష్టరులో చేర్పబడియున్న (౬౫) గురు బాలురైనను క్రమముగా బడికి రాజాలరు. గాన సర్కారు జీతము ప్రభుత్వమువారిచే యివ్వబడుచున్నది గదా! యని వేతనమును పైత్రిక వృత్తిగా భావింపక తమకుగల యవకాశములో క్రమపద్ధతిపై విద్యాభ్యాసము చేయించుట యుచితమని యికనైనను బడిపంతులుగారు గమనింతురుగాక! మరియు పౌరులు తమబాలురను క్రమముగా బడికిపంపుచు బడిపంతులు యుత్సాహమును ద్విగుణీకృతము జేయుదురుగాక యని నమ్ముచున్నాము.

పత్రికలు

గత వత్సరము నుండియు శ్రీయుత, అవునూరు వేణుగోపాలరావుగారి ప్రోత్సాహముచే గ్రామోద్యోగుల సహాయమున తెప్పింపబడుచున్న గోలకొండ పత్రికపై వారలు చందా నొసగని కారణమున నాపివేయబడు టెంతయు విచారకరము. విద్యావంతులగు వీరటు లొనర్చుట సమంజసముగాకుండెను. కావున, ఇకనైనను, ప్రోత్సాహమునిచ్చి తెప్పింపబడనున్న పత్రికారాజములకు సహాయ మొనర్చి, వాని యుపయోగమును తెలుసుకొనగలిగియు, తమ యభిమానమును వెలిబుచ్చుటకు వేడుచున్నాను.

పారిశుద్ధత

ఈ గ్రామ మన్ని గ్రామములవలె గాక నలు దెసలను పచ్చని వరిపైరులచే నావరింపబడి యుండుటచేతను, గృహముల కానుకొనియున్న గొప్ప తటాకము గ్రామమునకు మిగుల సమీపమున నుండుటచేతను, గ్రామములోని భూమి తేమగా నుండుట సహజము. కావుననే కొలది వర్షము గురిసినను, వీధులన్నియు పంకిలమంతయునై నడుచుటకు వీలు కలుగకుండును. వర్షజల మెక్కడి దక్కడనే నిలచి యుండుటచే నెల్లపుడును బురద మడుగు లేర్పడి వానిపై దోమ లధికమగుచుండును. దీనికి తోడు కసువు పెంటలను ఇంటి ముంగిలిలో నేర్పరచుకొను పూర్వాచారము వలన నీ వర్షాకాలమున పెంటలు కుళ్ళి మిస్సహామగు దుర్గంధము గ్రామ మంతటను వ్యాపించుచుండును. దీనికి గ్రామాధికారులే మార్గదర్శకులనిన సత్యేతరము గాజాలదు. విద్యావంతులగు వీరే పురపారిశుద్ధతయం దుపేక్షభావమును జూపిన తదితరుల నేమనవలయును. కావున పురపారిశుద్ధతయందికనైనను, పౌరులు శ్రద్ధ వహించెదరు గాక! యని కోరుచు పారిశుద్ధశాఖవారి దివ్యదృష్టి నిటువైపు ప్రసరింప వారిని ప్రార్థించుచున్నాము.

భావిశుభావహము

ఇచట కొందరుత్సాహవంతు లగు నవయువకులు "ప్రజాహిత సమితి"ని నెలకొలుప నున్నట్లు తెలియుచున్నది భగవంతుడు సత్వరముగా వారిప్రయత్నములను కొనసాగించుగాకయని వేడుచున్నాము.

సన్ ౧౩౪౨ ఫసలీ కర్మము

ఖానాపురం

(ఒక విలేఖరి)

క॥ దయ ప్రజరక్షించుటకు నె
నరయు తపములు నవ్వరములు నరవర దానా
జయమును లక్ష్మియు నుంగీ
ర్తియు సుగతియు కలుగు వసుమతీ నాధునకున్॥
(శ్రీ మహాభారతము)

కావుననే శ్రీ॥ మా॥ ఘ॥ వ॥ నిజాం ప్రభువుగారు ప్రజలయెడ దయాహృదయులై దేశకాల పరిస్థితి గమనించి గత వత్సరము పునాస కిస్తునకు గడువు దయచేయుటయేకాక ఆబీకిస్తులో ౧/౪ వంతు మాఫీ కూడా దయచేసిరి. ఈ ఔదార్యములకు ప్రజలు పలువిధముల కొనియాడిరి. ఈ సంవత్సరము గత వత్సరముకన్న కటువుగా నున్నది. వర్షములు లేక పునాస పంటలు పొత్తిగా అడుగంటినవి. కొలది గొప్ప కొన్ని ప్రాంతములందు ఫలించినను నిన్న నేడు పడుచున్న వృత్తగ కాత్తి వర్షములవల్ల యీ స్వల్ప ఫలితమును కూడా రైతు పొందజాలక నిస్సహాయులగుచున్నారు. పునాసకిస్తు దాఖలు చేయుటకు యెట్టి ఆధారము కన్పించుట లేదు. కొన్ని చర్లలో నకాలమునకు నీరురాక అబీ సేద్యమే కాలేను. కొన్ని చెర్లు అతి వర్షముల వలన తెగిపోయినవి. కొన్ని ప్రదేశములందు వరినాట్లు పూర్తికాక పూర్వమే నీరు లేక యెండిపోయినవి. బావుల ఆధారములుగల వారలు మాత్రము పశువులకు మేతకును ముందుగను లాగి ప్రయాసపడిరి. ఈ సంవత్సరము ప్రభుత్వమువారు ప్రజల యెడ నేరీతిన తమ పుదారమును కనుపరచెదరో యని చంద్ర చకోర న్యాయముగా నిరీక్షించుచున్నారు. కావున దేశ నాయకులు ప్రచారకుల వల్ల సంఘ సభ్యుల వలన దేశకాల పరిస్థితులను ప్రతి తాలూకాలోను ప్రత్యేకముగా కనుగొని ప్రజల కష్ట నష్టములు దొరతనమువారి దృష్టికి రప్పించి యీ సంవత్సరము కూడా గత సంవత్సరమువలెనే ప్రజలకు సౌకర్యములు కలిగించుటకు శ్రద్ధ వహింతురుగాక యని ప్రార్థన.

ఖమ్మం

(ఒక విలేఖరి)

రమారమి ౧౫ సంవత్సరముల క్రిందట యిచ్చటి గల ప్రముఖులు భాషాభిమానులు కడు శ్రమ ప్రయాసలతో జ్ఞాన విద్యుత్ప్రవాహిని ఆంధ్ర భాషా నిలయమను గ్రంథాలయము స్థాపించుటకై భవనమును శాశ్వతమైన కట్టుబాటుతో నిర్మించిరి. పిమ్మట చందాదారులను చేర్చి ప్రబంధములు నాటకములు నవలలు మొదలగు సుప్రసిద్ధములైన గ్రంథరాజములను వందలకొలది నగసు నెంబర్లతో అల్మారులలో జాగ్రత పరచి సరియైన నియమములతో కొన్ని వర్షముల వరకు అన్యత్తులంకను ఏకగ్రీవులై కార్యనిర్వాహణ దీక్షా పరతంత్రులై నిర్విఘ్నముగా గ్రంథాలయమును పోషించుచు నట్టేటిలో పుట్టమునిగినట్లు ఏకారణముననో ఔన్నత్యముతో యలరారుచున్న యీ గ్రంథాలయము కవాటములకు తాళము వేయబడెను. ప్రేక్షకులు యెంత కాలము నిరీక్షించినను బంధించబడిన కవాటములు తెరువబడవయ్యెను. యిట్లు వత్సరములు గడచినవి. యిందుగల గ్రంథరాజములు యీ నిరాదరణను సహింపలేక కాబోలు "గుమ్మడికాయకే కాళ్లు వొచ్చి గున గున నడిచెనా" అను విధమున తమంతట తామే అదృశ్యములాయెను. యిది యిటులుండ,

యింత మించుగా యీ గ్రంథాలయముతో పాటు ఖమ్మం హైస్కూలు విద్యార్థులు బాల్య దశలో వున్నను ఒక గ్రంథాలయమును స్థాపింప సంకల్పితులై "విద్యార్థి సంఘము" అను సార్థక నామముతో యీ సంఘమును ఒక అద్దె గృహమున స్థాపించిరి. కొలది కాలములో స్థానిక విద్యార్థులు మాతృ భాషాభివృద్ధికై కడు ప్రయత్నించి అనేక ప్రబంధములు నాటకములు నవలలు వార్తాపత్రికలను చందా ధనమూలమున తెప్పించి గ్రంథాలయము నభివృద్ధిపరచి నందులకు యీ సంఘాధ్యక్షులు యెంతయో ప్రశంసా పాత్రులు. యీ విద్యార్థి సంఘాభిమానులు [illegible] సంవత్సరము వరకు ఎట్లో అద్దెగృహమునందే శ్రమ [illegible] నిర్వహించుచూ ఆకస్మికముగా మూయబడిన గ్రంథాలయము తెరువబడక నిరుపయోగముగ నుండుటను చూచి శ్రీ జ్ఞాన విద్యుత్ప్రవాహిని ఆంధ్ర భాషానిలయాధ్యక్షులతో యీ గ్రంథాలయమును విద్యార్థి సంఘమునకు యిప్పించ కలసినంతగా పలు విధముల ప్రార్థింపగా యిట్టకేలకు జ్ఞాన విద్యుత్ప్రవాహిని ఆంధ్ర భాషానిలయాధ్యక్షులు దయాహృదయులై విద్యార్థి సంఘమును అద్దెబాధనుండి తప్పించుట భాషా సేవ జరుగుటయే ముఖ్యమని భావించి కాబోలు యీ గ్రంథరాజమును విద్యార్థి సంఘ సభ్యుల స్వాధీన పరచినందులకు జ్ఞా॥ వి॥ ఆ॥ నిలయాధ్యక్షులు కడు వందనీయులు.

విద్యార్థి సంఘము స్థాపించినదాది నిర్విఘ్నముగా కొనసాగుచున్నందులకు యెంతయు శ్లాఘనీయము. యీ సంఘమునకు ఆంధ్ర [illegible] గృహలక్ష్మి మున్నగు దిన, వార మాస పత్రికలు కూడా వచ్చుచుండుట పౌరులకు ఆనంద దాయకముగా నున్నయది. కాని యీ సంఘమునకు మన నిజాంరాష్ట్రమునందు ఆంధ్ర భాషలో వెలువడుచున్న "గోలకొండ" పత్రికారాజము లేకపోవుటచే యీ రాష్ట్ర వార్తలు మాతృభాషలో తెలుసుకొను అవకాశము లభించనందులకు కడు చింతించుచున్నాము. ఏకారణము చేత యీ సంఘకార్యదర్శి యీ పత్రికారాజమును తెప్పించుట లేదో తెలియకున్నయది. కొంతకాలమువరకు శ్రీ గోలకొండ పత్రికాధిపతులు యీ విద్యార్థి సంఘమునకు తమ పత్రికారాజమును ఉచితముగా పంపిడి ఔదార్యమును మేలుగా నిలిపివేసిరి. నాటినుండి యీ సంఘమువారు యీ పత్రికను తెప్పింపజాలకుండిరి. సాంఘికులు మాత్రము [illegible] చందా ధనము కొరకు పలుమారులు [illegible] కడు వ్యయము జరుగుచున్న దనుటకు సందియము లేదు. జరుగుగాక, మన రాష్ట్రమున ఆంధ్ర భాషాభిమానులలో సుపాఠకులవలె ప్రకాశించెడి పత్రికారాజము లేకపోవుటచే త్వరలో నొలగింపగలందులకై విద్యార్థి సంఘ కార్యదర్శిగారు సూచించుచు సాహసించినందులకు క్షమించ వేడుచున్నాను. ఈ సంఘమును స్థాపించిన దాది యెన్నడు వార్షికోత్సవము జరిగియుండలేదు. గత వత్సరములకై విచారపడుటకు మారు యిప్పటి నుండి ప్రతి వత్సరము వార్షికోత్సవము జరిపి యీ ప్రాంత సభ్యులను సెల్లరను సంతసింపజేయ ప్రార్థన.

హైదరాబాదులో ప్లేగు

హైదరాబాదులో మరికొన్ని సమయములందుకి ప్లేగుతగిలినట్లు తెలియుచున్నది. ౧౯ వ తేదినాడు సుల్తానుసాహీయందు ౭౭౫ నెం యింటిలో ఒక చచ్చినయెలుక కనుగొనబడినది. దాని వైద్యులు పరీక్షింపగా ప్లేగువలన చచ్చియుండినట్లుగను తెలియుచున్నది.

మస్జిదాబాదు హెల్తుక్యాంపులనుండి మరియొక ప్లేగువార్త తెలియుచున్నది. ౨౦ వ తేదినాడు హైదరాబాదు ఐసోలేషన్ హాస్పిటలునందు ఉంచబడిన మహమ్మద్ యూసిఫ్ సాహెబుకు ప్లేగుతగిలి కుడిచంకక్రింద ఒకబొబ్బయు, గజ్జలలో ఒకబొబ్బయు లేచినవట వారికి ప్లేగుతగులుటకు నాల్గురోజుల క్రిందటనే టీకాలు వేసిరి.

మొహల్లా బాయోలి గులాబ్ సింగులోనుండు ఖాజా మహబూబు భార్యయైన ౨౦ యేండ్ల పడుచు జాడదానికికూడ ప్లేగుతగిలినట్లును వైద్యపరీక్షలో ఆమె యెడమచంకక్రింద ఒకబొబ్బ అగపడినట్లును కూడ తెలియుచున్నది. మొహల్లా బాయోలి గులాబ్ సింగులో ప్లేగుకేసులు అధికముగా సంభవించినందున అచ్చటివారిని యితరస్థలములకు పోవునట్లును, హెల్తుక్యాంపులలో మాత్రము ప్లేగుకాలమందు ఉంచుటకు సమ్మతించినట్లునుకూడ తెలియుచున్నది.

గోలకొండ పత్రిక

అంగీరస నామ సం॥ భాద్రపద బ॥ ౧౩

బుధవారము

మహాత్ముని జయము

1932వ సంవత్సరము, సెప్టెంబరు నెల, 24వ తేది, భారతవర్ష చరిత్రయందు మరియొక గొప్ప ఘట్టమైనది. మాంటుఫర్డు సంస్కరణములు బీజము వేసినాటిన భారతీయ విభేదవిషవృక్షము యొక్క పరిణామమే యీ నాటి ఖేదములకు కారణముఅయినది. ఇటీవల బ్రిటను నందు అధికారమునకు వచ్చిన జాతీయ ప్రభుత్వముకూడ అవిభేదాంకురమును గొప్పవృక్షమును చేసి ఊడలు దిగునంతకాలము దానికి రక్షణను కల్పించి ఊడబెరుకుటకు సాధ్యముకానిదానినిగా చేయదలపెట్టెను. మాంటుఫర్డు సంస్కరణములు ఏర్పరచిన ప్రత్యేకనియోజకవర్గములను హిందువులలోనే అతృప్తి జెందినయెందరో యాక్షేపించిరి. జాతీయప్రభుత్వము వారు దానినవకాశముగా గైకొని హిందూసంఘమును తమ సాంఘికసమస్యా పరిష్కారముతో చీలదీయదలచిరి.

గాంధిమహాత్ముడు యిందుకు క్షణమాత్రమును సమ్మతింపలేదు. ఎన్నియో అతృప్తికారణములున్నను, ఎన్నికష్టములనో యనుభవించుచున్నను హిందువుల సంఘమును యెంతోకాలమునుండి విడనాడకయున్న అస్పృశ్యులు యీనాడు ప్రభుత్వప్రకటనచే చీలదీయబడి, ఆత్మేతర హిందువులతో దినదినప్రవర్ధమానమై శాశ్వతము కాగల వైరమును దెచ్చుకొనుట మహాత్మునికి హృదయశల్యమాయెను. బ్రిటీషు ప్రధానామాత్యుడు ప్రకటించిన నిమ్నజాతి ప్రత్యేకనియోజకవర్గ పద్ధతి సెప్టెంబరు 20వ తేదిలోపల విడనాడబడనిచో 20వ తేదీ నాడు తాను ప్రాయోపవేశము ప్రారంభించెదనని మహాత్ముడు ప్రతిజ్ఞచేసెను. మహాత్ముడు 20వ తేది రాగానే తనప్రాణమును దేశైకమత్యసిద్ధికై బలియిచ్చుటకు పూనుకొనెను.

భారతహృదయము భీతివ్యాకులత జెందెను. మహాత్ముని యుపవాసమువలన భారతీయులకు తప్పక నే నిర్ణయింపదగిన తీవ్రసమస్యలేర్పడెను. ఇక జన్మజన్మాంతరములకైనను దొరకునో దొరకదో యను నంతటి గరిమగల్గించునంత నాయకశ్రేష్ఠుని గాంధీమహాత్ముని స్వరాజ్యసిద్ధికిముందే పోగొట్టుకొనుటయా, లేక బుద్ధిపూర్వకముగనో, మరి యితరకారణములవలననో యింతకాలము పేక్షించిన అస్పృశ్యుల న్యాయకాంక్షలను యిపుడు తీర్చి వారిని తృప్తిపరచుటయా అను విచారము ప్రతిమాగ్రవర్ణ హిందువుని హృదయమును కలవరపెట్టసాగెను. అట్లే, తమకొరకై జీవితమును వదలదలచిన గాంధిమహాత్ముని తమక్షేమమును భవిష్యత్తునందుకూడ ఎటువంటి సంఘర్షణలతో నిమిత్తములేకుండునట్లు కాపాడగలందులకై తమను కృపయుంచుకొనుటయా, లేక యెట్టైనను ప్రత్యేకనియోజకవర్గముల తాత్కాలికసుఖమును సంపాదించుకొని యుభయభ్రష్టులగుటయా యనుభీతి అంత్యజుల హృదయములను జొచ్చెను.

గతించిన ౫౩
మూడు ముళ్లై తొమ్మిది
నెలలు దాటి
౩౨ దినములైనది

ఇటుల త్రాసుయొక్క యిరుప్రక్కలను తూకము సరిపోగా ముఖ్యస్థైర్యస్థితికి వచ్చుటకు అవకాశమేర్పడెను. అస్పృశ్యులలో ప్రత్యేకప్రాతినిధ్యము గోరినవారు అంబేడ్కరుగారి యనుచరులు మాత్రమే. కావున యిప్పుడు సమాధానము కుదురవలయునన్న ముఖ్యముగా మహాత్మునికి అంబేడ్కరుగారికిని సంప్రతింపులు జరుగవలసినటులాయెను. జాతీయైక సంధి యత్నములు ప్రారంభము చేయబడెను. అగ్రవర్ణ హిందూ నాయకులు అంత్యవర్ణుల క్షేమమునకు తమ వారెవరును యిక మీదట అడ్డుపడకుండ వారిస్థితి మంచిదశకు వచ్చుటకవకాశము గల్పించుచు, సమిష్టి నియోజకవర్గపద్ధతి ననుసరించి శాసనసభలయందును మొత్తపుహిందువుల స్థానములలో బ్రిటిషుప్రభుత్వము వారిచ్చిన స్థానములకంటె ఎక్కువ స్థానములను అంత్యవర్ణములవారికి ప్రత్యేకముగానుంచుటకు యిష్టపడిరి. అంబేడ్కరుగారును గాంధీగారితో ముఖాముఖిగా మాటలాడుటయందు వారి నిష్కపటహృదయమును కనుగొనినంతటనే అంత్యవర్ణుల విషయమున మహాత్మునికభీష్టమగు పద్ధతిని ఒప్పుకొనుటకు మనస్సును సిద్ధముజేసికొనిరి. కావుననే యిరుపక్షములవారికిని యింతకు ముందుకుదురని సమాధానమిప్పుడు కుదిరెను. అగ్రవర్ణనాయకులు, అంత్యవర్ణుల భావిక్షేమము విద్యపై ముఖ్యముగా నాధారపడియుండుట గనుక వారివిద్యాభివృద్ధికై రాజ్యముయొక్క ఆదాయములో కొంతభాగమును ప్రత్యేకము వెచ్చించుటకుకూడ ఒప్పుకొనిరి. అట్లే అంత్యజుల క్షేమము కొంతవరకు వారిప్రభుత్వాధికారముపై కూడ నాధారపడియుండును కనుక జానమునుసరించి వారికి వారి సోదర హిందువులతోపాటు తగినన్ని ప్రధానప్రభుత్వోద్యోగములు వశముచేయునట్లుగ మనించుటకుకూడ అగ్రవర్ణులు ఒప్పుకొనిరి. నాల్గు రోజులుత దేశనిష్ఠతో సంప్రతింపులు జరిగి తుదకు 24వ తేదీనాడు పైసూచించిన షరతులపై సమాధానపడుటకు అన్నిపక్షముల అంత్యవర్ణులును అగ్రవర్ణులును ఒప్పుకొనిరి. మాన్గొనేలుగారును తన మాటను చెల్లించుకొనిరి. ఇట్లు హిందూసంఘమునుండి చీలబోవుచున్న నిమ్నజాతులు హిందూసంఘ మహాసౌధమునకు యిరుపస్తంభములుగా జేయబడినారు. సమిష్టినియోజకవర్గమాత్రము ననుసరించి అగ్రవర్ణ హిందువులకును అంత్యవర్ణ హిందువులకును సమాధానము కుదురుటచూడగా మహమ్మదీయులకుగూడ అదేసూత్రముననుసరించి హిందువులతో సమాధానము కుదురవచ్చునను ఆశపొడముచున్నది. చెన్నపురిలో తిలక్ ఘట్టమువద్ద 26వ తేదినాడు జరిగిన పౌరమహాసభయందుపన్యసించుచు మౌలానా యాకూబు హుసేను గారిట్లు నుడివిరి. "జాతీయవాదసభ్యుల వలన తమ సంఘముయొక్క క్షేమాభివృద్ధులు భద్రముగానుండవనిమోడి భీతిచే మహమ్మదీయులు తమకు ప్రత్యేకనియోజకవర్గములు కావలయునని కోరుచున్నారు. ప్రస్తుతము నిమ్నజాతులవారితో ఉన్నతకులములవారేర్పరచుకొన్న ఒడంబడికననుసరించి యితర సంఘములవారిలోగూడ యిట్టిసమాధానముల నేర్పరచుకొనుట సాధ్యమని తోచుచున్నది. చెన్నరాష్ట్రములో మాత్రమే యిచ్చట భారతక్రైస్తవుల ఆందోళనవలన భారతక్రైస్తవ సంఘమునకు ప్రత్యేకనియోజకవర్గము లేర్పరుపబడినవి. భారతక్రైస్తవులు సైతము సంయుక్తనియోజకవర్గములనే యామోదింపదగును. కావున నాయకులెల్లరును ఇందునుగూర్చి పట్టుదలవహించి సభలనుజరిపి భారతక్రైస్తవులతో నొకయొడంబడిక యేర్పరచుకొనిన మహమ్మదీయులుసైతము రాగలరు."

ఈ కోరికల సిద్ధికింతవరకు విఘ్నమును కల్గించినది మనస్సునందలి భీతిమాత్రమే కావున యిప్పుడీకోరికలు తీరవచ్చునను యాశకు అవకాశము కల్గుచున్నది. అట్లుత్వరలోనె కవేరిన భారతదేశమునందంతయువెంటనే శాశ్వతశాంతినిలకొనును కావున హిందూమహమ్మదీయ క్రైస్తవనాయకులెల్లరును ఉదారబుద్ధితో మార్గదర్శులై అందరికిని సమ్మతమగు సమాధానమును త్వరలో కుదుర్చుకొనగలరని నమ్ముచున్నాము.

స్థానికవార్తలు

భారతీయ పారిశ్రామిక ప్రదర్శనము
హైదరాబాద్ దక్కన్
బులెటిన్ నెం. ౧

౧. రాబోవు దసరాపండుగలలో హైదరాబాదునందు భారతీయ స్వదేశవస్తుప్రదర్శనము నొకదానిని జరుపుటకు నిశ్చయము జరిగినది.

౨. కొద్దికాలమునుండి స్వదేశవస్తువులపై అభిమానము హెచ్చైనది. అయినను అవి యెచట తయారుచేయబడునో యెచటదొరకునో జనసామాన్యమునకు తెలియకుండుటచే కొనవలచినవారికి చాలాయిబ్బంది కలుగుచున్నది. అటులనే తయారుచేయువారికిగూడ వారివస్తువులను పలువురకు తెలియునట్లు చేయవలెనన్న యిటువంటి ప్రదర్శనములకన్న మరియొక సులభతరమార్గములేదు. కాబట్టి యీప్రదర్శనమును యేర్పాటుచేయువారు వస్తువులను తయారుచేయువారికిని కొనువారికిని అత్యంతసమీపసంబంధమును కలుగచేయగలవారగుచున్నారు.

౩. ఇందునిమిత్తము ప్రదర్శనీయములగు వస్తువులను పంచుటకై మధ్యలో రెండు మంచికట్టడములుకల ఒకస్థలము సంపాదింపబడినది. కావలసినప్పుడు ప్రదర్శనస్థలమును యెక్కువచేసికొనుటకుగూడ అవకాశము తగినంతగలదు.

౪. ప్రదర్శింపబోవువస్తువులను తరగతులవారిగా విభజించి ఒక్కొక్కతరగతికి ఒక్కొక్కగది వదలవలసినదని యనుకొనబడినది. స్వయముగా వచ్చుటకు వీలులేనిప్రదర్శకులకు ప్రత్యేకముగ ఒకహాలు ఏర్పాటుచేయబడియున్నది. వస్తువులను తయారుచేసినపద్ధతులను బోధపరచుటకై సాధ్యమైనంత సహాయము చేయబడును. కావలసినవారు వారికికావలసిన అనుకూలముల వివరములను తెల్పుచు స్థలమును కోరవచ్చును.

౫. యల్. యన్. యమ్. అండ్. యస్. యమ్. యస్. వి, జి. వి. పి, బి. యన్. రైల్వేలు ప్రదర్శనవస్తువులకు సగము ఛార్జి తగ్గింపుటకు ప్రార్థించుచున్నాము. మరి ఘ॥ నిజాముసర్కారువారుగూడ సుంకములు వసూలుచేయకుండా వస్తువులను రానిచ్చుటకై ప్రార్థించుచున్నాము.

...ఇండియాదేశపు సంస్థానములలో హైదరాబాదు అగ్రస్థానము నలంకరించియున్నది. వ్యవసాయసంబంధమగు సంపత్తియు వ్యాపారసంబంధమగు సంపత్తియు దానికధికము గా నున్నవి. హైదరాబాదు రాజ్యమందు జనసంఖ్య ౧౩౦ లక్షలకు పైగానే యున్నది. హైద్రాబాదు నగరమందే ౫ లక్షల ప్రజలున్నారు. కావున ప్రదర్శనము, ఏర్పాటుచేసినవారికేమి వస్తువుల ప్రదర్శించినవారికేమి, జయప్రదము కాగల్గుటకు అన్నివిధముల అవకాశములు గలవు.

ఈ ప్రదర్శనపు తేది ఎంతో దూరముకానందువలన తమవస్తువులను ప్రదర్శింపగోరువారు ఆలస్యము చేయకుండా వారివస్తువుల ప్రదర్శించుటకు కావలసినస్థలమును కోరుచు క్రింద వ్రేవాలు చేసినవారికి త్వరలో తెలిపినయెడల, ప్రదర్శనమన్ని విధములను జయముగాంచగలదు. వస్తువులు ప్రదర్శింపదగిన నా కొ దాయను విషయము ప్రదర్శనమును ఏర్పాటు చేసిన సంఘము వారితీర్మానము ననుసరించియుండును.

ఈ మనదేశముయొక్క అర్థికస్థితి చక్కబెట్ట గోరిక గలవారందరు వారి మనఃపూర్తిగా సహాయపడగలరని ప్రదర్శనము నేర్పాటు చేసినవారు ప్రీతితో ప్రార్థించుచున్నారు.

"ముక్త్రము"

బేగంపేట (యన్ యస్ రైల్వే) — అర్గసైజరు

౧౪ సెప్టెంబరు ౧౯౩౫

నాందేడలో మారుతీ దేవాలయములోనికి అస్పృశ్యులను రానిచ్చినారు

ఇస్లాంమతము

ఉస్మానియా యూనివర్సిటీలో బి ఏ డిగ్రీపొంది హైదరాబాదురాజ్యపు ఉపకారవేతనముతో ఇంగ్లాండ్ వేదాంతమును ఈజిప్టువిశ్వవిద్యాలయమందు నేర్చుకొనుటకు పోయిన మౌల్వి ఖారి కుత్బుద్దీనుగారు డిస్టింక్షనును ఆనర్సును సంపాదించినారని తెలియుచున్నది. వారు యీజిప్టు విశ్వవిద్యాలయమందు "కౌలమ్" అనువిషయమునందు డిస్టింక్షను సంపాదించిన యిండియాదేశస్థులలో మొదటివారు.

రాజాబహదూర్ జంగ్ మోహన్లాలు గారికి వీడుకోల్పువిందు

అర్థికశాఖకు డైరెక్టరుగానుండి చాలించుకొన్న రాజాబహదూర్ జంగ్ మోహన్లాలుగారికి శుక్రవారం సాయంత్రం ౫ గంటలకు రాజా రాజాపగిరిదేవ్జివద్ద రెవిన్యూ శాఖ ఉద్యోగస్థులు సరూరునగరు తరపున ఒక వీడుకోల్పు జరుపబడెను. సుమారు ౨౦౦ మంది అతిథులు విచ్చేసియుండిరి. వారిలో మహారాజా సర్ కిషన్ ప్రసాద్ బహదూరుగారుకూడ ఉండిరి.

ఆ సందర్భమున వారిప్పరు రామచంద్ర నాయకుగారు మోహన్లాలుగారి యోగ్యతను తగినవిధమున ప్రశంసించిరి. మోహన్లాలుగారు మునుపు నైజాము కాలేజిలో బి ఏ పట్టమునకై యల్ యల్ బి కోర్సుచదువుట పూర్తిచేయకముందే నిలిపివేసి అప్పుడు ప్రధానమంత్రిగారగు మహారాజా సర్ కిషన్ ప్రసాదుబహదర్ గారికి తాలూకాదారుగా నియమింపబడిరి. పిదప రెవిన్యూపరీక్షలన్నియు పూర్తిచేసి తమసహజయోగ్యతవల్లనే క్రమముగా వృద్ధికివచ్చి యిప్పుడుండు పదవికివచ్చిరి.

వారు ఉద్యోగము చేయుచుండినప్పుడు ప్రజలహృదయములను చక్కగా తెలిసికొని సర్కారునకుగాని ప్రజలకుగాని యే యిబ్బందులును కలుగకుండునటుల నేర్పుతో మెలగిరి. న్యాయవిషయమున వారి నహవడిక ప్రశంసనీయమైయున్నది. యెంతదీర్ఘమైన వాదనలనుకూడ ఓర్పుతో విని ముఖ్యాంశములను గ్రహించి సరియగుతీర్పు నిచ్చుచుండెడివారు. అట్లైనప్పటికిని వారు తమకార్యములను ఆలస్యముచేయక చకచక జరుపుచుండిరి. వీరిప్పుడు అనారోగ్యకారణముచే చాలించుకొనుచున్నను మరల యింతకంటె గొప్ప పదవి నధిష్ఠించి హె॥ ఘ॥ నిజాము రాజ్యమునకు వారియమూల్యసేవను చేసెదరని నమ్మవచ్చును.

ఉపన్యాసానంతరము మహారాజాగారు మోహన్లాలుగారికి పూలమాలవేసిరి. ఫలహారానంతరము ఛాయాపటము తీయబడి ౭ గంటలకు సభముగిసెను.

గద్వాల

శ్రీమతి మహారాణీగారు సుమారు ౧౫—౨౦ దివసములనుండి నగరమందే యున్నారు. శ్రీమంతు రాజా సోమేశ్వరరావుబహద్దరుగారును అచ్చటనే యున్నారు.

దౌహిత్రుడు

శ్రీమతి మహారాణీగారి పెద్దకూతురుగారికి ౧౫ దినములక్రిందట ద్వితీయ పుత్రుడు జన్మించినారని యిచ్చట మేమందరము మిక్కిలి చాల సంతోషించితిమి. ఈ బాలుడు జన్మించిన నక్షత్రము తులారాశియని కొందరును కాదు వృశ్చికము అని కొందరును సిద్ధాంతులలో రాద్ధాంతము బయలుదేరినది. ఆంగ్లేయ జ్యోతిశ్శాస్త్ర గ్రంథ సముదాయము తోసహా సంస్థానాస్థాన పండిత ప్రకాండులును సిద్ధాంత శిరోమణులును నగరమునకు బయలుదేరినారు. ఎవరు గెలుతురోయేమోకాని మా యువరాజులుంగారు చిరాయుష్మంతు లైవంశాభివర్ధకులై యుండురు గాకయని ప్రజలమైనమేము పరమేశ్వరుని ప్రార్థించుచున్నాము.

భూరివిరాళము

రాజమండ్రి శాస్త్రీయ పరిశోధక మండలివారి కాకతీయసంచికకుగాను శ్రీమహారాణీగారు ౫౦౦ కల్దారు రూపాయిలు ఉనుగ్రహించినారని మొన్నటిదినమున నగరమునుండి వచ్చిన నామిత్రుడొకడు తెలిపెను. శ్రీవారి యౌదార్యము సంస్థాన మర్యాదకు అర్హమైన దనుటలో సందేహము లేదు.

తేళ్లు

గతసంవత్సరము చెడిపోయిన దవసముల... యీ సంవత్సరము ఈ క్రొత్త రకములు చేయుచు మన్నారు.

జాబులు

విద్యానంద గురుకుల్ కుక్కనూరు

(కొప్పల్ సంస్థానము)

... మిక్కిలి ప్రాచీన ప్రదేశమగుటయేకాక శ్రీమహాదేవి ... ఆలయస్థానమును మతము విద్యలకును కేంద్రస్థాన ... మిగుల ప్రఖ్యాతిగాంచినది ఇచ్చట తొమ్మిది సం ... లనుండి విద్యానంద పాఠశాల గురుకులమను పేరిం ... విద్యా ప్రచారమునకు పాటుబడు చున్నది మతవిశ్వ ... జాతీయ భావములు కలిగించుట, ... విద్యార్థుల నడవడిక పరిశీలించి బాగుపరచుట ... పాఠశాల ముఖ్యోద్దేశములు. ... సంస్కృతము నేర్పుటకుకూడ ... ప్రథమతరగతి నుండి మెట్రిక్ తరగ ... బోధింప బడును ప్రస్తుతము పాఠశాలయందు ... బాలికలు చదువుచుండుటే కాక పాఠశాల ... జాతి మతములకు సంబంధించిలేదు

ఈ పాఠశాలయందు ... ఇంతవరకు ... ధారవాడ్ చారిత్రక పరి ... సంఘపక్షమున అహ్వానింపబడి పాఠశాలయొక్క ... పాండురంగ దేశాయిగారు గత వేసవి ... వెళ్లిరి వారిచ్చట పరిశోధనలు ...

ఈ సంవత్సరము పాఠశాలనుండి మెట్రిక్ పరీక్షకు ... విద్యార్థులలో ... కృతార్థులైరి మిడిల్ పరీక్షకు ... పాఠశాల కార్యక్రమము ... ప్రార్థన ... యోగాసనములు ... శారీరక పరి ... మొదలగునవి సక్రమముగా జరుగుచున్నవి ఈపాఠ ... మెట్రిక్ పరీక్షయందు ... విద్యార్థులే ... ఈ కార్యభారము వహించి ... విద్య నేర్పుచు ... భావి విద్యా ... కలిగియున్నారు

ఈ వత్సరము ఖుర్షీద్ ... దండాలు ... రాయచూరు ... మొదలగు గ్రామములందు పర్యటన గావింపబడినది ... గతవత్సరముకన్న ఈవత్సరము ... వృద్ధులైనను కష్టించి అధిక సహాయ మొనరించి ... వారికి కృతజ్ఞతలు

శ్రీయుత హనుమంతరావుగారు ... పాఠశాలయొక్క ద్వితీయ పోషకులు. ... పాఠశాలయందు ప్రవేశపెట్టుటేకాక ఇతర గ్రామములనుండి ... సాహాయ్యములు ప్రోగుచేసి పాఠశాలయొక్క ... స్థితులను బాగుపరచిరి దీనిని స్థాపించినవారు ... శ్రీరామ ... గారమిత్రు

సాలి శాల సహాయకుల నామములు

(౧) శ్యామరావు పాండురంగాచార్య గారు ... రూ
(౨) మ॥ రా॥ శ్రీ ఎన్‌దప్ప నర్సింగరావు గారు వకీల్సు యాద్‌గీర్ ౧౦
(౩) „ „ „ సిద్ధరామయ్య చిన్నశ్రీ గౌడు గార్లు వకీల్లు కొల్లూరు ౫౪
(౪) „ „ „ హన్మంతనాయక్ సాహుగారు కరటగి ఆర్కల్ కృష్ణాపూరు ౪౦
(౫) „ „ „ పంపాపలరావు సంపత్ శ్రీనివాసరావుగారు వకీల్లుమాన్వి ౩౬
(౬) „ „ „ గోపాలరావు భీమసేనరావుగార్లు వకీల్లు చింకోలి ౩౦

దీనికి సాలర్ జంగ్ సంస్థానమునుండి నెలకు ౨౦ రూ పాయల గ్రాంటు వచ్చుచున్నది. ఈపాఠశాలయొక్క సహా యముకొరకు ఎట్టి పరోపకార బుద్ధినుపయోగపరుప బడినదో పాఠ ... పాఠశాల ఎల్లరకు కృతజ్ఞతలు ప్రకటించుచున్నది ... ఇకముందునకూడా ఈ పాఠశాలయొక్క అభివృద్ధి ... దేశాభిమానము కనుపరచు ప్రజా ... పరస్పర సహాయము లేనియెడల ఇట్టి ... జీవింపజాలవు.

కార్యదర్శి
గురుకుల్ కుక్కనూరు

ప్లేగు శాఖవారి ప్రకటన

ప్లేగు అను అంటువ్యాధి ఎలుకలద్వారా ప్రబలించును. ఎలుకలను నశింపజేసినయెడల ఈవ్యాధి వ్యాపించదు. (Barium Carbonate) అనే విషముతో చేయబడిన గోళీలవల్ల ఎలుకలను బహుసులభముగా నశింపజేయవచ్చును.

సికింద్రాబాదులోను మరియు మహబూబునగరం జిల్లాలోకొన్ని గ్రామములయందు ప్లేగువ్యాపించినందున ఇక్కడకూడ ప్లేగు రాకుండునటుల జేయుటకై విషగోలీలద్వారా ఎలుకలను జంపుటకై ప్రయత్నించబడు చున్నది

చనిపోయిన ఎలకలను ఈ ఇలాఖాకామాటీలకేరి లేక సఫాయిజవానులకైనా వశముచేసి ఈ కార్యమునకు సర్వజనులు సహాయపడుదురుగాక ప్రతిఎలుకను చనిపోయినదైనగాని లేక బ్రదికియున్నదిగాని పరీక్ష జేయుటకై ప్లేగుల్యాబరుటరీలో వ్యవస్థింపబడియున్నది. పరీక్షజేసినతరువాత ఎలుక ప్లేగువల్ల మృతిచెందినదని తెలిసినట్లయితే యింటియజమానికి తత్క్షణమే తెలియజరుపబడు టయేగాక అన్నివిధముల ప్లేగు నివారణ ప్రయత్నములను అమలులోనికి తేబడును.

జనుల సహాయముచేసినయెడల హైదరాబాదులో ప్లేగు వ్యాపింపదని ప్లేగు యిలాఖావారు నమ్మియున్నారు.

మేజరు అష్రఫ్ యం. బి సి. యం.
ప్లేగు కమిష్నరు.

హైదరాబాదు
మహిళా మహాసభ

ఈ మహాసభ భారతమహిళామహాసభకు చెందియున్నది. తక్కిన అన్ని రాష్ట్రములతో పాటు యీ మహాసభనుండి భారతమహిళాసభకు ఇరువదిమంది ప్రతినిధులు ఎన్నుకొనబడుదురు. ప్రస్తుతము హాసన్ అలీఖాను గారిసతి దీనికి గౌరవ కార్యదర్శినిగ పనిజేయుచున్నది. ఈ మహాసభ శుక్రవారం సెప్టెంబరు నెల 24 వ తేదీ రెసిడెన్సీ కోఠిలో సమావేశమయ్యెను.

ఈ మహాసభకు సుమారు 5 శతల మంది స్త్రీలు వచ్చియుండిరి. ప్రప్రథమమున శ్రీయుత రుస్తుంజి ఫర్దుంజిగారి సతీమణి ఆనాటి సభకు రెసిడెంటుగారి సతీమణిని అధ్యక్షురాలినిగా ఎన్నుకొనెను. తరువాత శ్రీకీస్‌గారి సతీమణి తమయొక్క అధ్యక్షోపన్యాసమును ఇంగ్లీషుభాషయందు చదివెను. ప్రథమమున తనను అధ్యక్షురాలినిగా ఎన్నుకొన్నందుకు అందరికి తమ కృతజ్ఞతావందనము లర్పించెను. తరువాత యిక్కడి ధనవంతుల బిడ్డల విషయమై దీర్ఘముగ చర్చించెను. యిప్పుడు ధనవంతులు తమ బిడ్డలను పెంచుకొనక విజ్ఞాన సూన్యులైన ఆయాలకు (దాసీలు) నొప్పగించుచుందురు. అందుచే వారు కూడను చిన్నతనమందే కొన్ని హేయమైన అలవాటులకు వశులగుచుందురు. యిందువలన వారి భావిజీవితములకు ముప్పు గలుగుచుండును. కాబట్టి వీరిని జ్ఞానవంతులగు ధాత్రీల వశమునందుంచుట చాలామంచిది. యీ అవసరమును కనగొని జామ్ బొల్లారమునందు కేవలము శిశుపోషణార్థమై ఒక గొప్ప సంస్థను ప్రస్తుతపు నవనాగరిక పద్ధతులమీద నడుపుటకై పెట్టనెంచియున్నది. దానికి మహారాజు లైనట్టి వారందరును తమ శిశువులను పంపినారు. ఉత్తమ పద్ధతులమీద పోషణార్థమునకై యుంచుట మంచిది. తరువాత మహిళా మహాసభ జయప్రదముగ జరుగునటుల ఆశించుచు తమ అధ్యక్షోపన్యాసము ముగించెను.

తరువాత హాసన్ అలీఖాను గారి సతీమణి సంవత్సర నివేదికను చదివెను. సర్వాంగ తీర్మానములు మహాసభ ముందట పెట్టబడెను. మొదటి తీర్మానము నిర్బంధ ప్రారంభవిద్య యుండవలెనని కోరుచున్నది. దీనిని అధ్యక్షపీఠమునుండి అధ్యక్షురాలు సభ్యులముందట పెట్టగా ఏకగ్రీవముగ నొప్పుకొనబడెను. రెండవ తీర్మానము పాఠశాలలయందు పొసగబడు కఠినశిక్ష యుండగూడదని శాసించుచుండెను. ఈతీర్మానమును యాంగ్లర్ గారి సతీమణి తను ఉపన్యాసములో ఇప్పుడుండు పాఠశాలలందు పంతుళ్లు (TEACHERS) చిన్న బాలబాలికలను బెత్తములతో కొట్టుటయు తదితరమైన కఠిన శిక్ష యొసగుచున్నారనియు యింక ముందు అట్లొసగకూడదనియు తెలుపుచు ఆతీర్మానమును సభ్యులంగీకారముకై వారిముందర బెట్టెను.

ఈతీర్మానమును ఏకగ్రీవముగ సభ్యులందరు ఆమోదించిరి. తరువాత శ్రీయుత, రుస్తుంజి ఫర్దుంజిగారి సతీమణి బాలబాలికలకు జాతి, మత, భాష, ద్రవ్యభేదములేక ఏకముగ పాఠశాలలుండవలెననియు ప్రత్యేక భాషలవారికి ప్రత్యేకపాఠశాలలుండగూడదనియు తమ తీర్మానము చెప్పెను. ఈతీర్మానమునుగూర్చి దీర్ఘముగ నుపన్యసించుచు మన దేశమందుగల గొప్పజాతులందుగల భేదాభిప్రాయములు మన పిల్లలకు నేర్పు విద్యల వలనగూడ కొంతమట్టుకు కలుగుచున్నవనియు కాబట్టి మీరందరు కలసి యేకమైన పాఠశాలలందు విద్యనేర్చుకొనిన తరువాత వారికేలాటి వైమనస్యములుండవనియు అందువలన మన దేశమునకు యెక్కువలాభము కలుగగలదని దెలిపెను. మనకు అట్టి పాఠశాలలు నేర్పాటు చేయుటకు యేక వాడుక భాష లేనియొక గొప్పకష్టమున్నదనియు, ఆకష్టమునుండి బైలుబడుటకు హిందూస్థానీ భాషను వాడుకభాషగ నంచుకొనిన బాగుండుననియు, అభాషను వ్రాయుటకు మన్ననాయకులందొక క్రొత్త లిపిని సంపాదించిన బాగుండుననియు తెల్పెను. తరువాత ఇట్లు యేకమైన పాఠశాలలు వనిజేయుటకుగాను మన దేశమందలి విద్యాప్రవీణులుగు సాకర్యములను ఆలోచించి తెలిపిన బాగుండునని తెలిపెను. తరువాత ఆతీర్మానమును కూడా సభ్యులందరిచే ఆమోదింపబడెను.

తరువాత శ్రీమతి, మనోరంజనమ్మ పిళ్లగారు స్త్రీలుపోయి మనపట్టణమునందు వ్యాధులచే బాధపడుచుండువారికి స్వార్థత్యాగులై సాంఘికసేవ చేయవలెనని తెలుపునట్టి తీర్మానమును సభికులముందట బెట్టెను. దీనిని గూడా ఏకగ్రీవముగ అంగీకరించిరి. అంతటితో మహాసభవారు కీస్ సతీమణిగారి టీపార్టీకి వెళ్లిరి. తరువాత మహాసభ తిరిగి సమావేశమైనప్పుడు లక్నోలో జరగబోవు భారతమహిళా మహాసభకు 20 మంది ప్రతినిధుల నెన్నుకొనబడిరి. తరువాత కీస్ సతీమణిగారు తమ ఉపసంహారోపన్యాసము నొసగిరి.

అంతట శ్రీ, నవిమత్ జ్వాలాగారి సతీమణి మహాసభను జయప్రదముగా జరిపినందులకు శ్రీ రెసిడెంటుగారి సతీమణికి కృతజ్ఞతావందనము లర్పించెను. ఇంతటితో మూడుగంటలకు మొదలైనట్టి మహాసభ సాయంత్రము 4 గంటలకు ముగిసెను.

పి. వీరరాఘవమ్మ

నాగజెముడు వృద్ధి

మ॥ ఘ॥ నిజాముగారి రాజ్యములలో అనేకస్థలములయందు నాగజెముడు వృద్ధి చాలా సంకటమును కల్గించుచున్నది. పాములకు తావైయిరవములకు క్రూరజంతువులకుగూడ రక్షణమునిచ్చు యీనాగదాళి యిరుదు సాగుబడియగుభూములకును, వ్యవసాయముచేయు భంఢ్లములకును వ్యాపించియున్నది. ఇది మొండిచెట్టు ఎటువంటి పరిస్థితులలో నైనను అడ్డములేక పెరుగును. దీనిని నశింపజేయుటకు ఎంతో శ్రమపడి అధికధనవ్యయము చేయవలసియుండును. జనులనేకులు సుఖమును చవుకయు అగు పద్ధతిని వెదకుచున్నారు. కొచినీల్ అను పురుగు నాగదాళిని తినివేసి కొద్ది కాలములో మాయము చేయగలదు. దీనిని సులభముగా నాగదాళి గుబ్బలోనికి విడిచిపెట్టవచ్చును. దానంతట అదే అచ్చట వృద్ధియగును. విడిచిపెట్టుటకు సరియగుసమయము వర్షాకాలము. పురుగులకై కావలసినవారు డబ్బుఖర్చులేకయే క్రింది అడ్రసుకు వ్రాసి సంపాదించుకొనవచ్చును:—

యుకనమిక్ బాటనిస్టు,
మ॥ ఘ॥ నిజాంసర్కారువారి,
ప్రధాన పరీక్షా భూమి,
హిమాయత్సాగర్,
హైదరాబాదు (దక్కన్)

అస్పృశ్యత పిశాచ చిహ్నము

హిందూ మతమును కళంక రహితము గావింపుడు

ప్రతిమానవుడు- సోదరసమానుడు

భగవంతుడు మనకు సత్యమునకై బలమునొసగుగాక

(యం. కె. గాంధి)

మనము గావించిన అస్పృశ్యత నేరమునకు, న్యాయపూరితమైన దుష్టనిగ్రహాధి దేవతమనకు శిక్షవిధించలేదా? మనవిత్తనమునకు సరియైన ఫలితము లభించలేదా! మనయొప్పుల పైననే మనము డైరిసము (Dyerism) మరియు ఓడ్వైరిసము (O. Dwyerism) సాధన చేయలేదా? మనము అస్పృశ్యులను విశేషముగావించినందులకు మనముగూడా బ్రిటిషు పరిపాలిత రాజ్యములనుండి నేరుజేయబడితిమి.

మనమతనికి బహిరంగ భావ ప్రయోగమును నిరాకరించితిమి. మన పళ్ళెముల యందు మిగిలిన ఎంగిలి నతనికి వేసితిమి. అతని నీడ సోకినంత మాత్రమున మనము దోషపూరితుల మైపోయెదము.

మనపై అస్పృశ్యులును మనము బ్రిటిషు వారిపై మోపని నేరము గలదా?

ఈకళంకమునెట్లు నిర్మూలింప వలయును?

హిందూమతము పైనున్న మచ్చనేవిధముగ దీసివేయవలయును. ఇతరులు మనతోనే విధముగ ప్రవర్తింప వలయునని అపేక్షగలదో ఆదేవిధముగ మనమితరులతో ప్రవర్తింప వలయును.

ఆంగ్లేయులు నిజముగా భారతదేశమిత్రులు నభృత్యులేయైనచో, వారు తమ యధికార యాసనమునుండి దిగవలయుననియు రక్షకులుగా నుండుటమాని తమ్ముసేవ కార్యములచే ఎల్లవిషయములయందు భారతీయుల మిత్రులమని నిరూపింపవలయుననియు, తమ దేశీయ సోదరులవలె సమానముగా మమ్ము పరిగణింప వలయునని నేను తరచు ఆంగ్లేయాధికారులకు విన్నవించుకొంటిని.

పంజాబు ఖిలాఫతు దురంతము, యొక్క భవము పిదపనే ముందంజవేసి, వారి పశ్చాత్తాప పడవలసినదనియు, హృదయము మార్చవలసినదనియు, చెప్పితిని, అదేవిధముగ హిందువులము గుణనముగూడా మన అస్పృశ్యత హిందూమతమునకు గొప్ప కళంకముగానే పరిగణించెదను.

నేను పదిరెండు సంవత్సరముల వయస్సు గలవాడనైయున్నప్పుడే నాకీయభిప్రాయము దయించెను.

స్వరాజ్యమేల లభింపదు?

యం. కె. గాంధి

భుజములపై నింకను మనము మోయుచున్న పాపభరువు కారణముచేతనే మనమింకను స్వరాజ్యమును బడయజాలకపోయితిమి "స్పృశ్యు"లగు హిందువులందరును వారి "అస్పృశ్య" సోదరులకు గావించిన అపకారమునకు నిజమైన ప్రాయశ్చిత్తము గావించుకొనిన స్వరాజ్యము తనంతటతానే లభించును.

ఈదుష్కళంకమున్నంతవరకు స్వరాజ్యములేదు

అస్పృశ్యత

నిద్రావస్థయందున్న మీనిర్మలశక్తిని బహిరంగపరచుడు

మహాత్మా గాంధీ

హిందూ మహమ్మదీయ ఐకమత్యమువలె అస్పృశ్యతా విషయముకూడ తప్పుగా వెలిబుచ్చబడినది. నేను స్వరాజ్యముకొరకై అస్పృశ్యులాభివృద్ధి సమస్యను అణచివేయుచున్నానని తెలియబరచిరి. లక్షలకొలది అస్పృశ్యులునావిషయమైన ఇట్టి సత్యదూరమగు సంగతులను నమ్మరని నాకు తెలియును. నాకు సంఘ ఐకమత్యములేనిది స్వరాజ్యమెట్టుల లేదో అట్లనే అస్పృశ్యతా నివారణ లేనిది స్వరాజ్యములేదు. కాని,నాకుబోధపడిన దేమనగా స్వరాజ్యములేని సంఘఐకమత్యము కుదురదు. అస్పృశ్యతా నివారణ కాజాలదు. అధికారులైనవారు మనలో విభాగములు కలుగజేయుట యేలుచున్నజాతికి లాభదాయకమని కనుగొనవచ్చును ఆజాతి హిందూమహమ్మదీయులు కూడియుంట యందు యంత్రశ్రద్ధగైకొనునో అంతేయే ప్రయత్నము అస్పృశ్యతా నివారణకై జేయును

నాశికకలహము

ఆయవమానకరమగు నాశిక కలహము నెత్తుకొనుడు. దొరతనమువారు సనాతనులు తప్పుదారియందున్నారని తెలియును. కాని మాహాత్మ్యమేయేమిచేసెను! సనాతనులు బలవంతులగుటచే "అస్పృశ్యులు" అణచివేయబడిరి అధికారులు సనాతనుల నొకచోటకూర్చి విచారించుగలిగినవారు 'అస్పృశ్యుల'తో మాటలాడి వారిని కలహమునకై త్వరపడకుండునట్లు చేయగలవారు కాని యందుకై పక్షపాత, స్వలాభ, రహితమైన బుద్ధియవసరమై యుండెను. కాని దొరతనమిటువంటిదికాదు. అదిపార్టీలు కలహించుటచూచి సంతసించును అప్పుడు బలాఢ్యుల పక్షముగ్రహించును. యెందరో నిర్మల స్వభావులగు, తెల్లనిమాంగ్లేయులీ మాటపై దురాక్షేపణ చేయుదురని నాకు తెలియును. నేను వారికీసంగతి ప్రతిదినానుభవముననే ఆధారపడియున్నదని చెప్పుటకన్న వేరేచేయు జాలను. ఇట్టిపను లెల్లప్పుడు ప్రత్యక్షముగా చేయబడునని నేననను. "బలమే ధర్మము" "విభాగించి యేలుము" అనుసంగతులు అధికారముండలములకు దినావశ్యములు.

కుతీకునా నాదృఢ నమ్మకముండియు, స్వరాజ్య దిశలోనగు మనాభివృద్ధి పనిచేయుచుండలపివేసి, నేను అల్ప సంఖ్యాకులకును అస్పృశ్యులకును తప్పుచేసినవాడనగుదును, మనలోని ప్రతివ్యక్తియందు దాగియున్న బలమును మమ్ము ... సమయము వచ్చినది

కనగొనిన యోధన్న స్వాతంత్ర్యము కాగలము, నిర్మలమగు ఐకమత్య ప్రభావముగొనగలము, అస్పృశ్యులుగూడ బలాభివృద్ధిని తెలుసుకొనగలరు.

అన్నిస్థలములలోని సత్యాగ్రహ జట్టులలో మహమ్మదీయులు, యితర మతములవారును, మరియు అస్పృశ్యులును, వారెంతకొద్ది సంఖ్యలో నుండినను చేరియుండ వలెనని తెలిసియుండవలెను. నిజమైనట్టి స్వరాజ్యమునాది, సంఘఐకమత్యము, హక్కుల సమత్వమును, అవకాశముల సమానతయు మరియస్పృశ్యతా నివారణ వారి మతముగా గొనిన వారిచే వేయబడు చున్నది.

అస్పృశ్యుల కొకమాట

హిందూ భావోద్రేకమునకును, అస్పృశ్యులతమ హక్కులను కోరునట్టుల యుగుటకును ఆంగ్లేయుల వుండబడియే కారణమని అస్పృశ్య సోదరులు సహజగమ్య స్థానమును వదలవలదు. అదినిజముకాదు ఆంగ్లేయులెట్టి దాక్షిణ్యపూర్వకులైన భారతదేశమునకు రాలేదు. వారిపాలనకత యొక్క దశలోనున్న హిందూమతమునకెట్టి భేదమునును కల్పించలేదు. వారియొక్క మంచితనమునుండి మనపై వారి రక్షణ పొందలేకయుండి లాభముపొంద వచ్చును. నేను ఆంగ్లేయుల వ్యక్తిత్వముపై తప్పుమోపుటలేదు. కానియిది ఆంగ్లేయులపై యేలుబడి జాతిగాయున్నది. వ్యక్తిత్వముగా వారు సవలెనే మంచివారు. కొన్ని విషయములలో మంచితనమున్నమనకన్న మించియుండవచ్చును. మరికొన్నిటిలో వారు మనకన్న చెడ్డవారుగాగూడ నుండవచ్చును కానివారు అధికారులు ఒప్పుకొన్న బడవలసినవారుగారు.

పరిపాలకులైన వారు మనకుయేమి మేలుచేయలేదు. చేయజాలరు వారిమనలోని చెడుపులను తెలిసిరికాని వాటివృద్ధికై సహాయపడిరి. మనలోభేదభావములు పెరిగియుండుటచే వారిసహవాసము మనలను మిక్కిలి అవినీతి కరులుగాజేయును. నా వారియెదుట యొకతీర్పును వెనకయొక తీర్పును పడుటచేయుట నేనుచూచితిని. ఇది యమానుషమునిక్కిలి నీచదాయకము ప్రకృతి విరుద్ధము "మనయందరిలో యెత్తగువారువారియెదుట తలవంచవలె" నని గోఖలేగారు నడిపిరి వారికి జ్ఞానోదయమగునప్పుడు వారి పరిపాలన మనవలెనేవారి నిగూఢ నీతిదూరులుగా జేసినదని తెలుసుకొనగలరు.

దేవాలయములలో ప్రవేశము

ఇప్పుడస్పృశ్యుల కొకమాట చెరువారికి బోధించితిని మరియొకసారి అదె బోధచేయుట మేమన్నవారు.

నిజాంరాష్ట్రాంధ్రసోదరులకు లాభము పొందుడు మంచితరుణము

౧౩౩౧ ఫసలీ అంత్యముకావచ్చినది రాబోవు ౧౩౩౨ ఫసలీ ప్రారంభమునుండి పత్రికకు చందాదారులుగా చేరుటకు మంచితరుణము విజ్ఞానలాభము బడయుటలో అలస్యముచేసిన పశ్చాత్తాప పడుదురు. ప్రపంచవార్తలు తెలిసికొనక అంధకారమున మునగుదురు. స్వదేశవిషయములు గ్రహింపక విచారమునొందుదురు. మీయింటకూర్చుని అన్నిలాభములు బడయుటకు పత్రికాపఠనమొకటే మూలాధారము. ఆంధ్రసోదరులారా అలసింపకుడు. మీల్మోకుండు ప్రపంచమును తిలకించి చూడుడు పత్రికను చేబూనుడు నిజాంరాష్ట్రమునందు అవిచ్ఛిన్నముగా ప్రచారముజేయుచు ఎల్లరకు దారిజూపుచున్నదీ పత్రికయొక్కటే నేడెచందాదారులుగా చేరుడు. సం||ర చందా రు. ౭ లు.

విలాసము:—

గోలకొండ పత్రిక

త్రూపుబజారు హైదరాబాదు

ది సెంట్రల్ బ్యాంకు ఆఫ్ ఇండియా, లిమిటెడు

మూలధనము	రూ	3,36,00,000
వసూలయిన	,,	1,68,00,000
రిజర్వు,		20,00,000

భీమా పద్ధతి

సెంట్రల్ బ్యాంకు సేవింగు బ్యాంకిలో డబ్బుదాచిపెట్టుకొనువారి ఉపయోగార్థము మేము నెలకు రూ 1-0-0 రూ 3-0-0 అంతకెగ్గు మొత్తపు ప్రిమియములతో రూ 500లు, రూ 1000లు విలువగల పాలసీలను క్రమముగా యివ్వగలము.

చెక్కులద్వారా సేవింగ్సుబ్యాంకులెక్కలనుండి తీసికొనబడుట

మా ఖాతాదారులయొక్క అనుకూలమునకై క్రొత్త సేవింగ్సు బ్యాంకును ప్రవేశపెట్టినాము అందుండి డబ్బును చెక్కులద్వారా తీసికొనవచ్చును

వివరములకు **ది సెంట్రల్ బ్యాంక్ ఆఫ్ యిండియా** కు వ్రాయుడు

రెసిడెన్సీరోడు, హైదరాబాదు (దక్కన్) — జేమ్సుస్ట్రీటు, సికింద్రాబాదు (దక్కన్)

ది స్టార్ ఆఫ్ ఇండియా

ఎ. అండు జి. అష్యూరెన్సు కంపెని లిమిటెడ్ మదరాసు

ప్రస్తుతపు అవసరములను గురించి ప్రావీణ్యముగల ఆక్చువెరి మ. రా. రా. శ్రీ కె. బి. మాధవ, ఎం. ఏ. ఎఫ్. ఐ. ఎ. గారొసంగిన అభిప్రాయము.

"భాగ్యమగు కర్షక సముదాయము లకును మధ్య తరగతి జనులకును ఇన్షూరెన్సు [illegible] సహాయము [illegible] ప్రజలకు మితవ్యయము ఇన్ష్యూరెన్సును గురించి యుమరణము మొదలగు [illegible] గురించియు బోధపరచవలసిన తరుణముఆసన్నమైయున్నది. కావున [illegible] శాస్త్రీయమగు స్వల్పవ్యయ పద్ధతులతో [illegible] ఇండస్ట్రియల్ ఇన్షూరెన్సు [illegible] ములను ఆచరణలో నికి తేవలసిన అవసరమున్నది.,,

స్టార్ పాలసియే యీ అవసరములను పూర్తిచేయుచున్నది

ప్రస్తుతము [illegible] పనిచేయు [illegible] ఇన్షూరెన్సు కంపెనీలు అసంఖ్యాకములు [illegible] ప్రజలను మోసముచేయుచున్నవి. గణితశాస్త్రవేత్తల (ఆక్చువెరి) యొక్క సహాయము తులు లేని యాకంపెనీల బారినుండి తప్పించుకొనుటగూడ ప్రజలకు అవసరమైయున్నది.

గవర్న మెంటు సెక్యూరిటీలు 1,00,000, సంవత్సర ఆదాయము 1,50,000

ఏజన్సీ షరతులు మిగుల లాభదాయకములు

వివరములకు. **చీఫ్ సెక్రెటరి హనుమకొండ** గారి ఆఫీసుకు వ్రాయుడు.

ఆంధ్రబ్యాంకు లిమిటెడ్

హైదరాబాదు దక్కన్

వడ్డీల వివరము

[illegible] సేవింగ్సు బ్యాంకు ఎకౌంటు	4½%
[illegible] సేవింగ్సు బ్యాంకు ఎకౌంటు	4%
[illegible] కల్దారు కరెంటు ఎకౌంట్లు (జనవరినుండి జూన్ వరకు)	
కల్దార్ కరెంటు ఎకౌంట్లు (జూలై నుండి డిసెంబరువరకు)	2%

ఎకౌంట్లు ఒక్కరి పేరనే పాలీలోను కల్దార్ లోను తెరువ వచ్చును.

ఫిక్సడ్ డిపాజిట్లు తీసుకొన బడును.

ఇతర వివరములు. బ్యాంకునందు తెలుసుకొన వచ్చును

బ్యాంకు ఉదయం 9 గంటలనుండి తెరచి యుండును.

డి. యస్. శాస్త్రి ఎం. ఏ. ఎల్. ఎ. ఐ. బి. — సెక్రటరీ

ఎన్. ఎమ్. ఎస్. [illegible] — ఏజంటు

R... No. ... RegNo.M.2185

STAMP

... ished by ... at the Golkonda power Press, Hyderabad and Edited by K Balakrishna Reddy